

ระบบบำบัดน้ำเสียแบบ SBR

โดย

นายเฉลิมฤทธิ์ ตะกรุดนาค

ส่วนน้ำเสียชุมชน

สำนักจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ

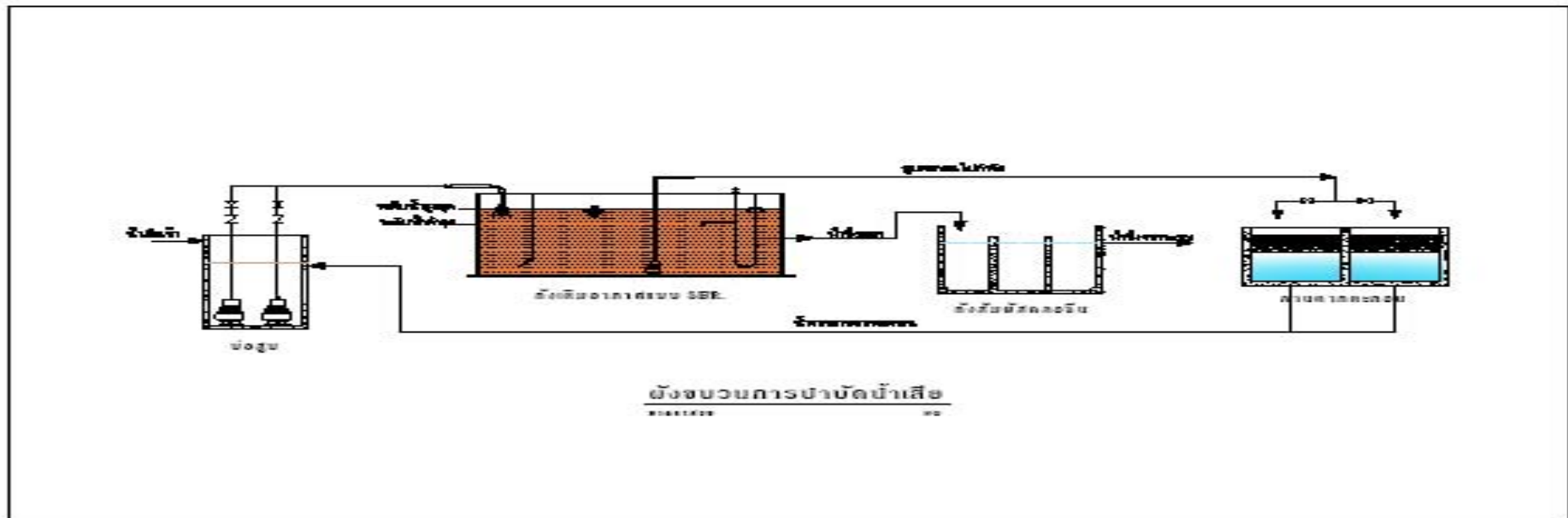
ระบบบำบัดน้ำเสียแบบ AS (SBR) ชนิดการเติมเข้า - ถ่ายออก

เป็นวิธีการบำบัดน้ำเสียที่ใช้พื้นที่น้อย สะดวก ประหยัดและใช้ต้นทุนต่ำ เพราะถังเติมอากาศกับถังตกตะกอนอยู่ในถังเดียวกัน เป็นระบบบำบัดน้ำเสียโดยวิธีทางชีวภาพ กล่าวคือ สารอินทรีย์ซึ่งเป็นสาเหตุของการเน่าเสียของน้ำ จะถูกจุลินทรีย์ที่อยู่ในถังเติมอากาศย่อยสลาย โดยในกระบวนการย่อยสลายดังกล่าวจะต้องใช้ออกซิเจนเป็นส่วนประกอบ เราจึงต้องทำการเติมอากาศให้เพียงพอเพื่อให้จุลินทรีย์สามารถนำ O_2 ไปใช้ในการย่อยสลายสารอินทรีย์ในน้ำเสียได้ แต่เป็นการเติมอากาศเป็นช่วงๆ

หัวข้อบรรยาย

- องค์ประกอบหลักของระบบบำบัดน้ำเสียชนิด SBR
- หลักการทำงานของแต่ละองค์ประกอบ
- การควบคุมกระบวนการบำบัดน้ำเสียชนิด SBR
- การแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการเดินระบบฯ SBR
- การดูแลบำรุงรักษาและการแก้ไขปัญหาทั่วไป

องค์ประกอบหลักของระบบบำบัดน้ำเสียแบบ AS

■ 1. บ่อบำบัดน้ำเสีย

■ 2. ถังเติมอากาศ - ตกตะกอน

■ 3. ถานตากตะกอน

■ 4. ถังฆ่าเชื้อโรค หรือถังต้มฆ่าเชื้อโรค

หลักการทำงานของแต่ละองค์ประกอบ

1. บ่อสูบน้ำเสีย

บ่อสูบ เป็นบ่อแรกที่รวบรวมน้ำเสียทั้งหมดไว้ แล้วสูบส่งไปเข้าบ่อเติมอากาศหรือคลองวนเวียนด้วยเครื่องสูบน้ำเสียจำนวน 2 เครื่อง โดยมีการสูบน้ำเป็นช่วงระดับของน้ำ โดยใช้ตุลกลอยในการควบคุมการทำงานของเครื่องสูบน้ำด้วยระบบ Automatic Control (อัตโนมัติ)

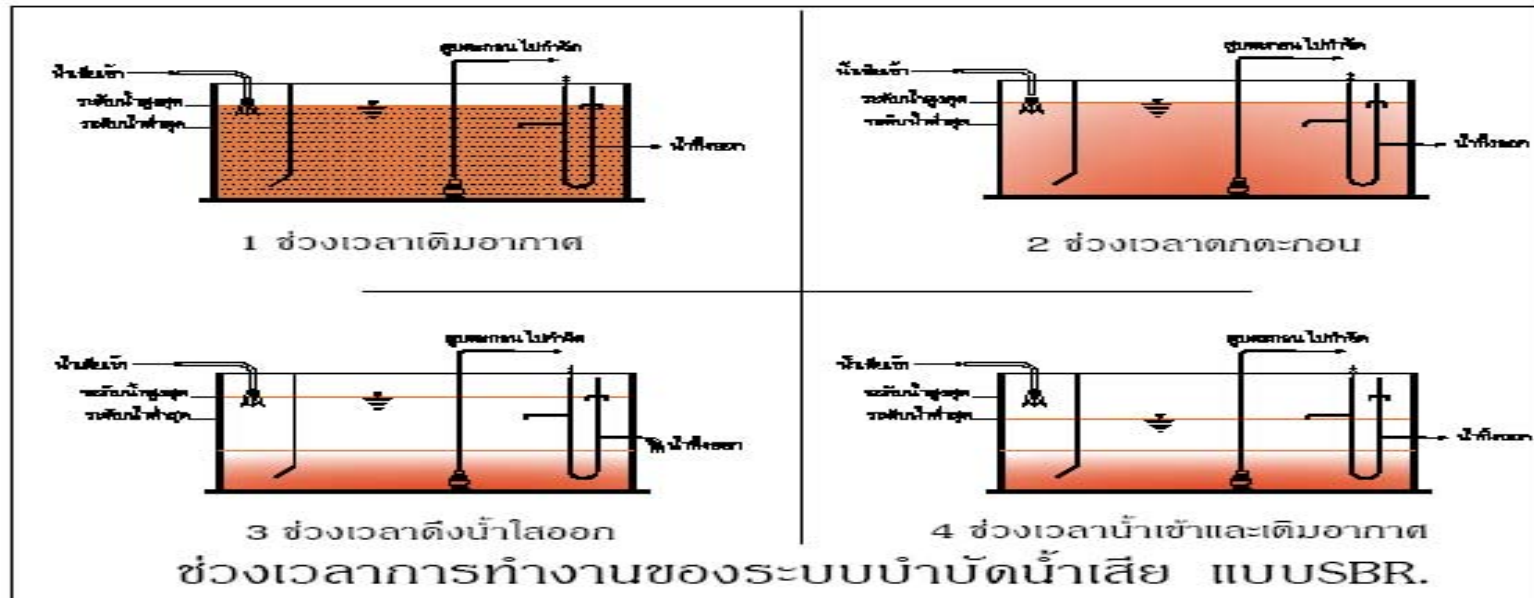

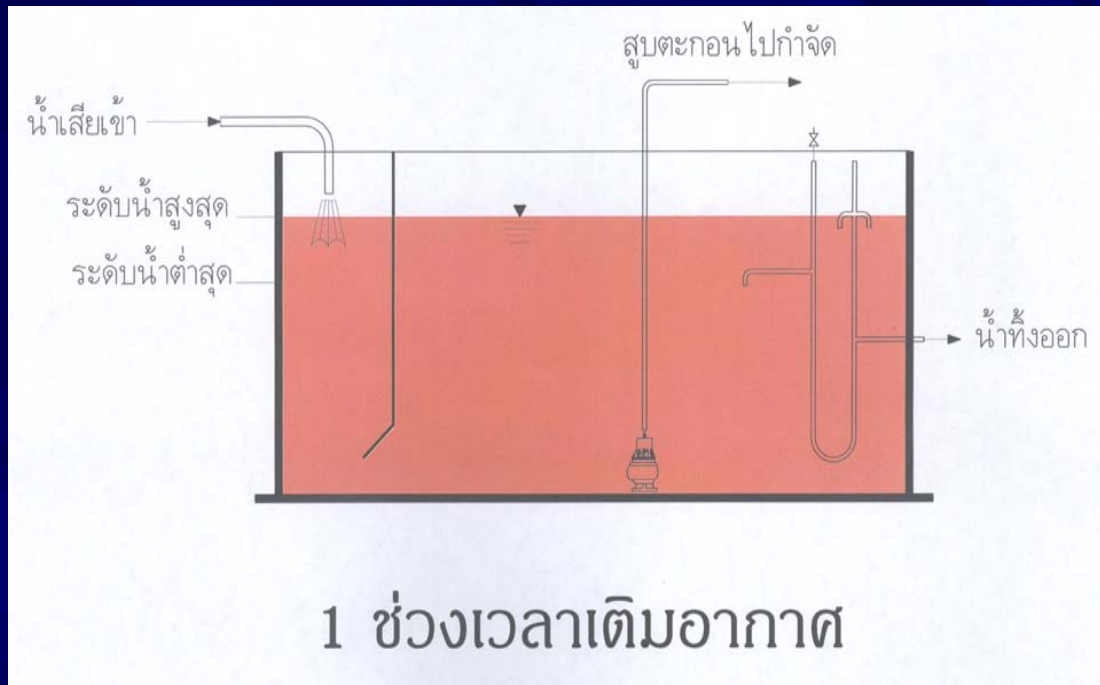
2. ถังเติมอากาศ - ตกตะกอน

เป็นกระบวนการแบบเติมน้ำเสียเข้า – ถ่ายออก ทำหน้าที่เป็นถังปฏิกริยา เพื่อบำบัดของเสียที่อยู่ในถัง แล้วตกตะกอน โดยการเลี้ยงตะกอนจุลินทรีย์ตามปริมาณที่ต้องการที่ออกแบบไว้ โดยการทำงานเป็นช่วงๆ โดยวิธีการนำน้ำเสียเข้าถังเติมอากาศ เครื่องเติมอากาศก็ทำงานเพื่อให้ออกซิเจนในน้ำอย่างเพียงพอเป็นเวลาตามที่ได้ออกแบบไว้ เครื่องจะปิดการเติมอากาศเป็นเวลาประมาณไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมง และไม่เกิน 4 ชั่วโมง เพื่อถ่ายน้ำใสที่ผ่านการบำบัดแล้วออกทิ้ง

2.1 หลักการทำงานของระบบเติมอากาศ และตกตะกอน ชนิด SBR แบ่งออกเป็น 4 ช่วงการทำงาน ดังต่อไปนี้

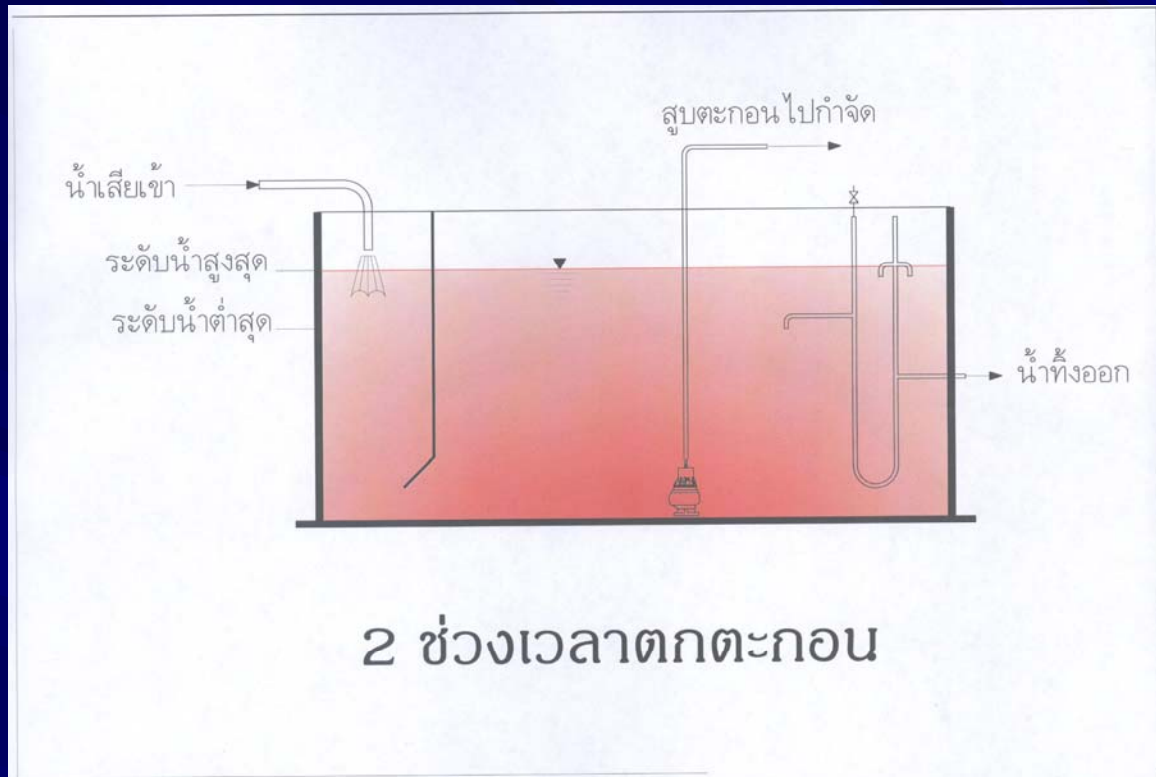

รูปที่ 1

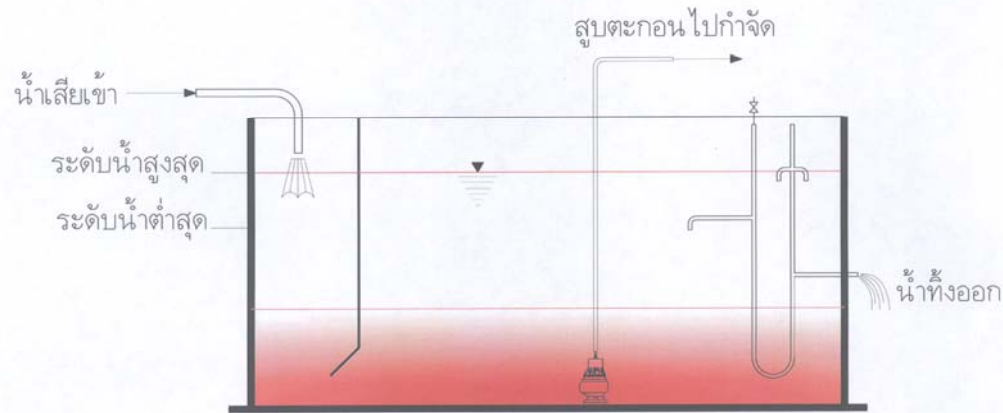
เป็นช่วงเติมอากาศ น้ำเสียไหลเข้ามายังถังเติมอากาศหรือถังปฏิกริยา พร้อมกับเครื่องเติมอากาศทำงานให้ออกซิเจนในน้ำเสียอย่างเพียงพอและปั่นป่วนทั่วถึงทั้งบ่อ เป็นเวลาประมาณ ไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมงหรือ(ขึ้นอยู่กับ การออกแบบที่กำหนดไว้) เพื่อให้จุลินทรีย์นำออกซิเจนไปใช้ เพื่อทำการย่อยสลายสารอินทรีย์ในน้ำเสีย หรือเป็นการเลี้ยงตะกอนจุลินทรีย์นั่นเอง

รูปที่ 2

เป็นช่วงเวลาตกตะกอน ซึ่งเป็นช่วงที่เครื่องเติมอากาศหยุดการเติมอากาศตามเวลาที่กำหนดไว้ในการออกแบบ เพื่อให้ตะกอนจุลินทรีย์มีเวลาในการตกตะกอน โดยใช้เวลาไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมง (หรือตามเวลาที่การออกแบบกำหนดไว้)

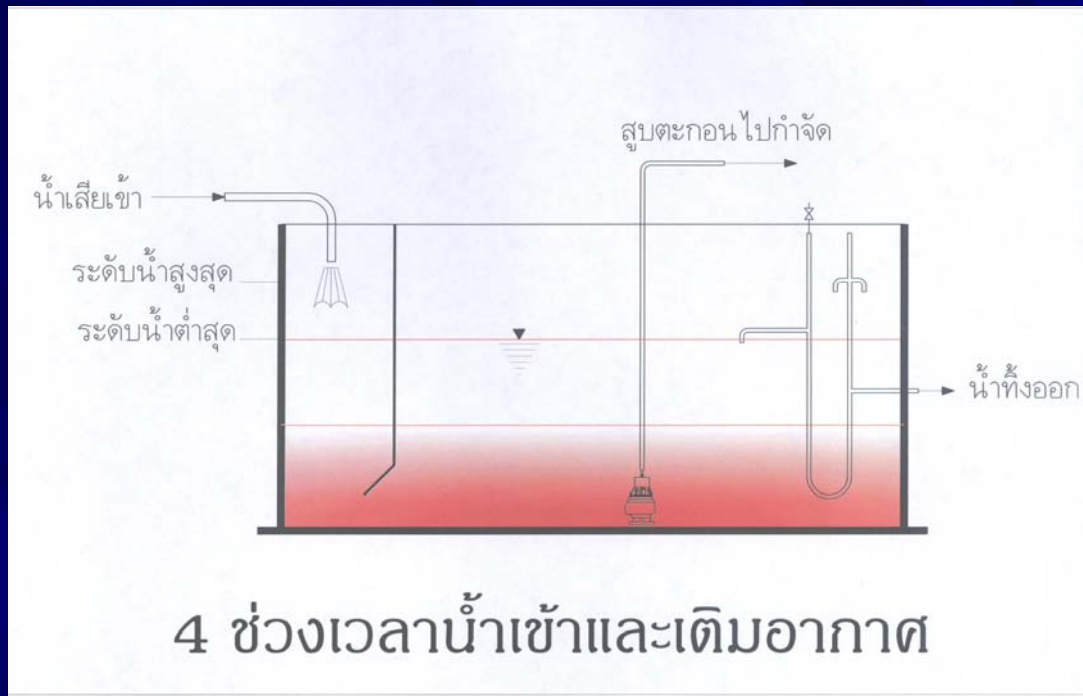

3 ช่วงเวลาดึงน้ำใสออก

รูปที่ 3

เป็นช่วงเวลาดึงน้ำใสออก ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ตะกอนจุลินทรีย์รวมตัวกันตกลงสู่ก้นถังแยกจากน้ำ ทำให้น้ำใส่อยู่ด้านบน เพื่อดึงน้ำใสที่ผ่านการบำบัดแล้วออกทิ้งจนถึงระดับน้ำต่ำสุดตามที่กำหนดไว้ โดยผ่านถังส้มฝัสดอลรีน

4 ช่วงเวลาน้ำเข้าและเติมอากาศ

รูปที่ 4

อากาศยังไม่ถึงระดับสูงสุด แต่ระยะเวลาในการเติมอากาศถึงเวลาหยุด การเติมอากาศเพื่อคั่งน้ำใสออกทิ้ง ระบบควบคุมจะไม่สั่งให้มีการคั่งน้ำ ทิ้ง แต่ระบบควบคุมจะสั่งให้เครื่องเติมอากาศทำงานต่อไปอีก จนครบ ช่วงเวลาการเติมอากาศ จะเป็นเช่นนี้ไปเรื่อยจนกว่าน้ำจะไหลเข้าถึง ระดับสูงสุด จึงจะหยุดให้มีการตกตะกอน แล้วคั่งน้ำใสออกทิ้ง

เป็นช่วงเวลาน้ำเข้าและเติมอากาศ จนถึงระดับน้ำสูงสุดตามที่กำหนดไว้ การเติมอากาศเป็นไปตามช่วงเวลาเติมอากาศ (ช่วงที่ 1) ในกรณีที่น้ำเสียไหลเข้าสู่ถังเติม

2.2 การกำจัดตะกอนส่วนเกิน

ตะกอนจุลินทรีย์ที่เกิดขึ้นในถังเติมอากาศหรือถังปฏิกริยานั้น ถ้ามีปริมาณตะกอนจุลินทรีย์มากเกินไป ตามที่ได้กำหนดไว้ใน การออกแบบ ต้องมีการสูบเอาตะกอนจุลินทรีย์ส่วนที่เกินนั้นไปกำจัด หรือ ไปสู่ลานตากตะกอน

3. ถานตากตะกอน

ถานตากตะกอน เป็นลักษณะถังกรองโดยมีชั้นหินหรือกรวด และชั้นทราย โดยตะกอนส่วนเกินที่นำมากำจัด จะสูบจากถัง ตกตะกอนเข้ามาที่ถานตากตะกอน ตะกอนจะถูกตากให้แห้งอยู่บน ชั้นทรายโดยแสงอาทิตย์กับลมเป็นตัวทำให้แห้งก่อนน้ำจะไหลจึงลงสู่ ถังถานตากผ่านท่อเจาะรูแล้วรวบรวมนำไปยังบ่อสูบ

4. ถังฆ่าเชื้อโรคหรือถังสัมผัสคลอรีน

ถังฆ่าเชื้อโรค ทำหน้าที่รับน้ำใสที่ไหลมาจากถังตกตะกอน ก่อนที่จะปล่อยทิ้งออกไป จะต้องผ่านการฆ่าเชื้อภายในถังฆ่าเชื้อโรค ก่อน โดยการสัมผัสกับคลอรีนภายในถังสัมผัสคลอรีน โดยมีการตรวจวัดให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด จึงปล่อยทิ้งออกไป

การควบคุมกระบวนการบำบัดน้ำเสียแบบ AS

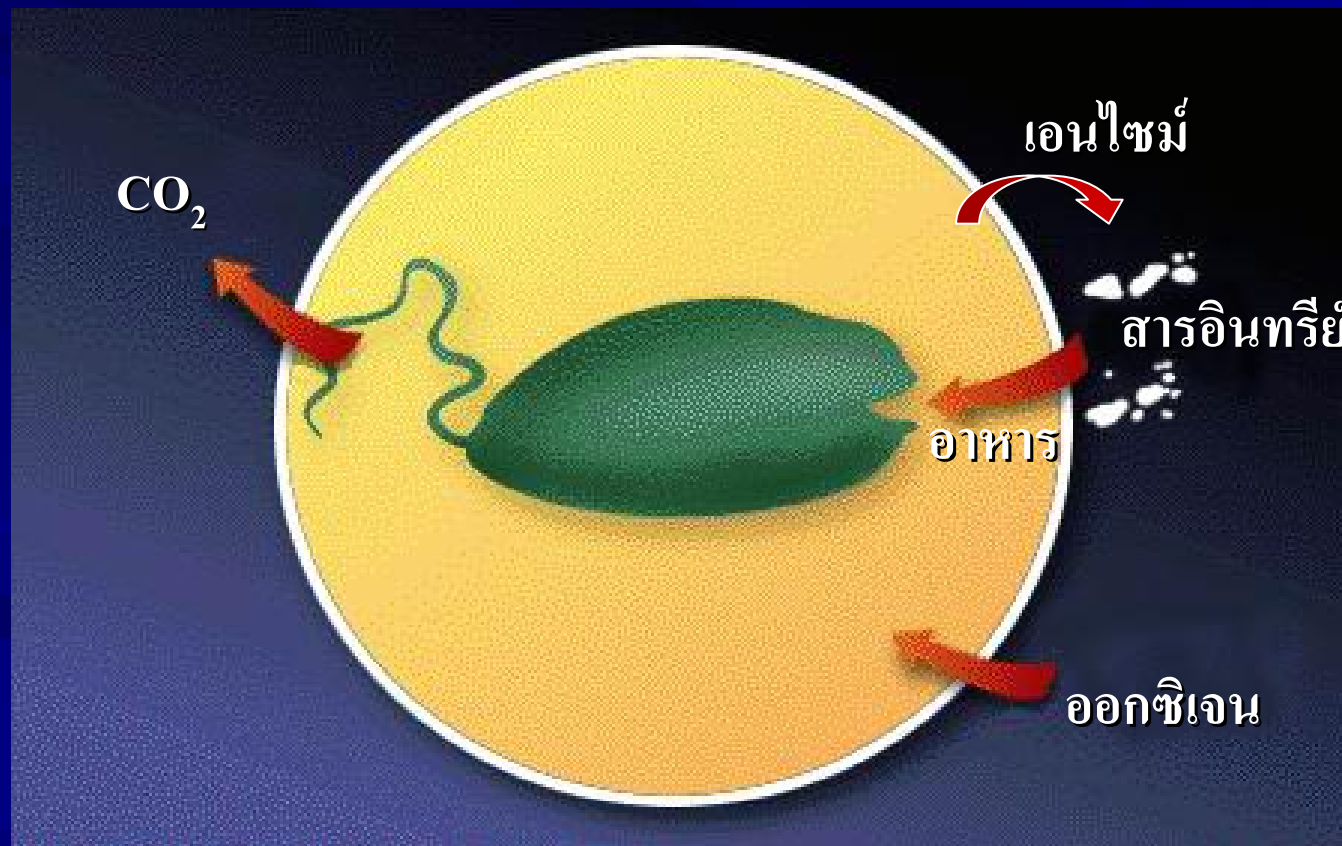
ชนิด SBR

- ขึ้นอยู่กับจุลินทรีย์ภายในถังเติมอากาศ ซึ่งต้องอยู่ในสภาพที่เหมาะสม
- ต้องทราบการเปลี่ยนแปลงสถานะต่างๆ ที่เกิดขึ้นและแนวโน้มในอนาคต และตัดสินใจควบคุมระบบรับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้
- พิจารณาข้อมูลจากรายงานการดำเนินระบบในปัจจุบันและข้อมูลในอดีต รวมถึงผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำจากห้องปฏิบัติการ
- นำผลเหล่านี้มาประมวลผลตัดสินใจ โดยพิจารณาถึงด้านค่าใช้จ่าย พลังงาน และปริมาณตะกอนที่จะเกิดขึ้นด้วย

การเกิดสลัด (Activated Sludge)

ขั้นที่ 1
การได้
สารอาหาร

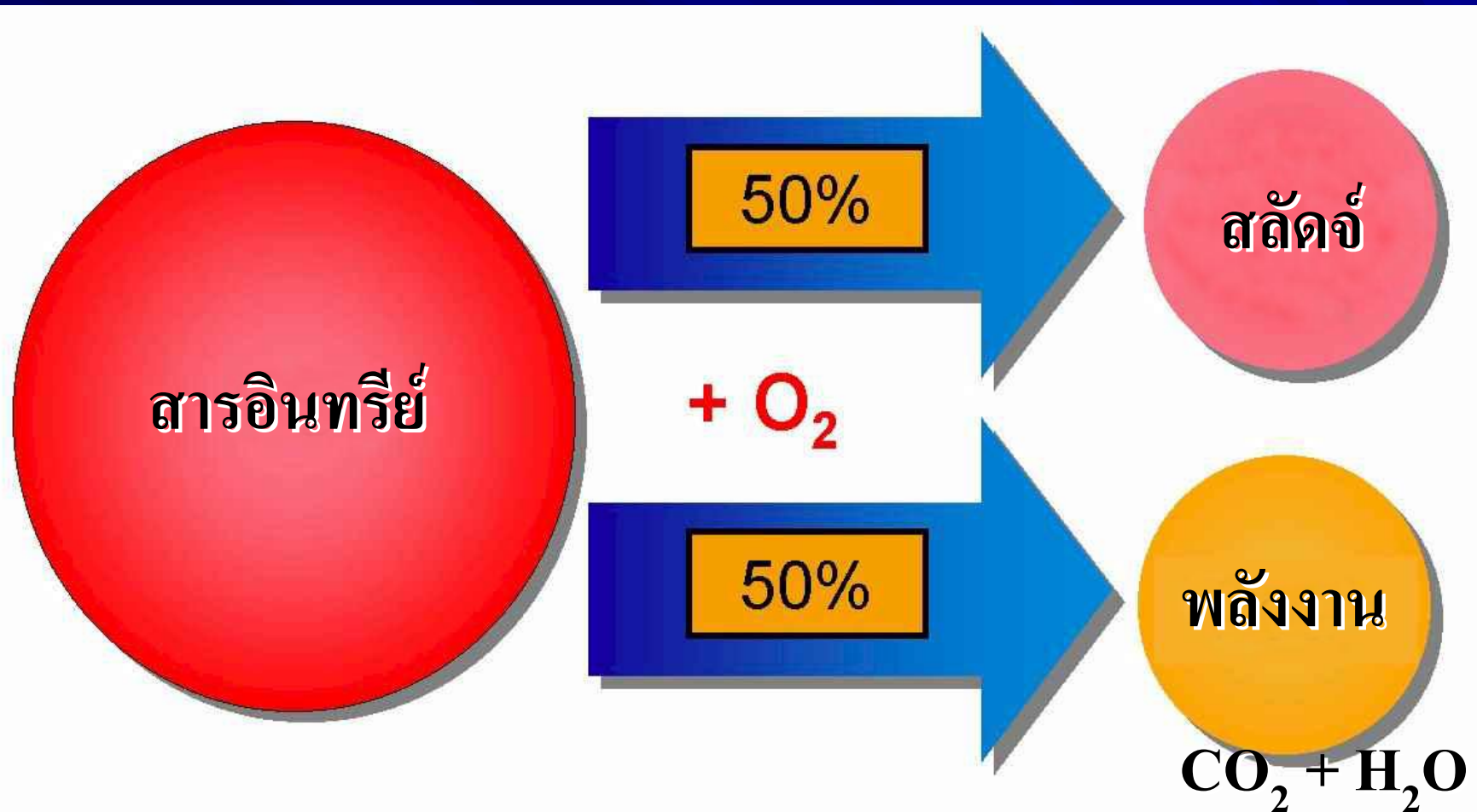
- สารอินทรีย์ในน้ำเสียถูกดูดติดที่ผนังเซลล์ของจุลินทรีย์
- จุลินทรีย์ปล่อยเอนไซม์ออกมาย่อยให้มีโมเลกุลเล็กลง
- โมเลกุลที่มีขนาดเล็กซึมผ่านเข้าสู่เซลล์เป็นสารอาหาร

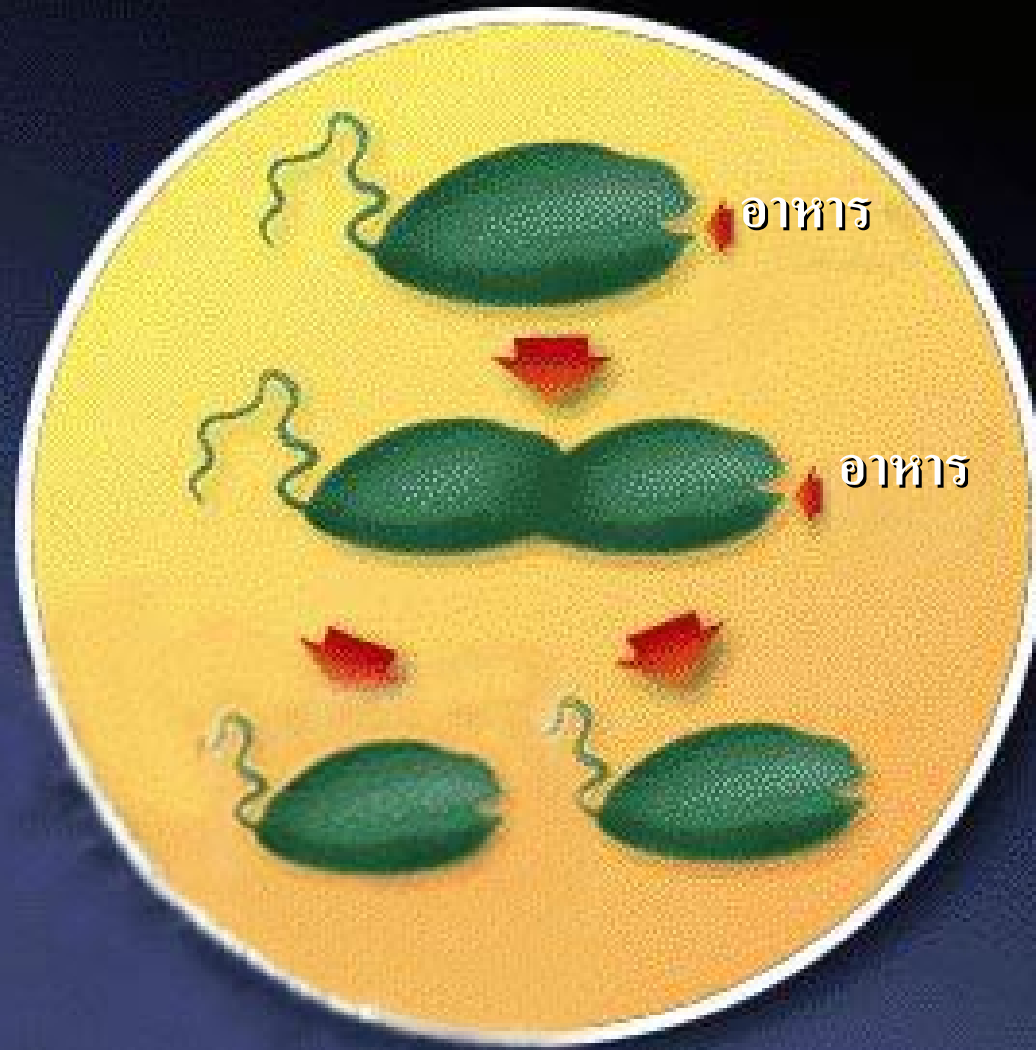

ขั้นที่ 2 การได้พลังงานและการเจริญเติบโต

- สารอินทรีย์ส่วนหนึ่งถูกออกซิไดซ์ ได้ CO_2 H_2O และพลังงาน
- สารอินทรีย์ส่วนหนึ่งถูกเปลี่ยนรูปโดยขบวนการสังเคราะห์ สร้างเซลล์ใหม่
- ทั้ง 2 กระบวนการเกิดในเซลล์อินทรีย์ (Metabolic Process)

การเจริญเติบโตของแบคทีเรียแบบแบ่งตัว

1. การควบคุมการเติมอากาศและปริมาณออกซิเจนละลายน้ำ

- มีจุดประสงค์ 2 ประการ คือ ให้จุลินทรีย์นำอากาศไปใช้ในการย่อยสลายสารอินทรีย์ และให้เกิดการกวนผสมของน้ำทั่วทั้งถัง
- ผู้ควบคุมต้องเติม O_2 ให้ $\geq$ ปริมาณ O_2 ที่จุลินทรีย์ต้องการเพื่อรักษาค่า DO ของน้ำให้เหมาะสม ซึ่งหากมีไม่เพียงพอจะทำให้จุลินทรีย์แบบเส้นใยเกิดขึ้นเป็นปัญหาต่อการตกตะกอน
- หากเติมอากาศมากเกินไปทำให้สิ้นเปลืองพลังงาน เกิดความปั่นป่วน ทำลายเม็ดตะกอน (Floc) ให้แตกออก ทำให้การตกตะกอนไม่ดีและน้ำทิ้งมีความขุ่นสูง
- ในทางปฏิบัติควรมีการตรวจวัดค่า DO ภายในถังเติมอากาศทุกวัน โดยค่าที่เหมาะสม $\approx 2-3$ มก./ล ซึ่งเพียงพอต่อความต้องการของจุลินทรีย์

2. การควบคุมตะกอน

- ❖ หากควบคุมระบบเหมาะสมแล้ว ตะกอนจะตกได้ดีภายในถังปฏิบัติ
- ❖ ต้องรักษาความเข้มข้นตะกอนภายในถังเติมอากาศให้เหมาะสม เพื่อให้สามารถกำจัดสารอินทรีย์ในน้ำเสียได้ภายในเวลาที่กำหนดไว้

3. การควบคุมระบบทิ้งตะกอน

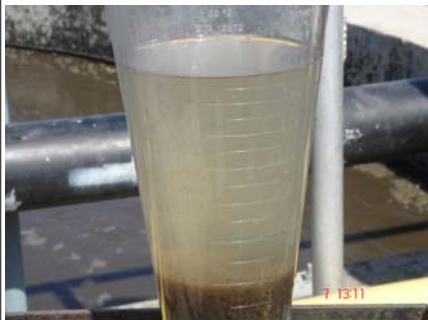

- การทิ้งตะกอนออกจากระบบจะทำให้มีผลต่อปัจจัยต่างๆ ภายในถังเติมอากาศ เช่น คุณภาพน้ำที่ผ่านการบำบัด อัตราการเจริญเติบโตของจุลินทรีย์ ความต้องการ O_2 และความสามารถในการตกตะกอน เป็นต้น
- การทิ้งตะกอนจะทำให้เกิดสมดุลระหว่างจุลินทรีย์และสารอาหารในรูปของ BOD หรือ COD เนื่องจากเมื่อจุลินทรีย์ย่อยสลายสารอินทรีย์ในน้ำเสีย จำนวนของจุลินทรีย์จะเพิ่มขึ้นเนื่องจากเกิดการเจริญเติบโตและการแบ่งตัว ดังนั้นปริมาณจุลินทรีย์ต่อสารอาหารจึงลดลงและเป็นการปรับสมดุลดังกล่าวให้มีค่าคงที่
- การควบคุมการทิ้งตะกอนที่นิยมใช้มี 3 วิธี คือ
  - 1) การควบคุมอายุตะกอนให้คงที่ (Constant SRT)
  - 2) การควบคุมอัตราส่วนของอาหารต่อจุลินทรีย์ให้คงที่ (Constant F/M ratio)
  - 3) การควบคุมความเข้มข้นของจุลินทรีย์ให้คงที่ (Constant MLSS)

การแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการเดินระบบฯ

- ปัญหาที่เกิดขึ้นในถังเติมอากาศ เช่น ค่า DO ต่ำ การกวนผสมไม่เพียงพอ เกิดความปั่นป่วนมากเกินไป และปัญหาฟองในถังเติมอากาศ
- ปัญหาที่เกิดขึ้นในถังตกตะกอน เช่น มีตะกอนหลุดปะปนไปกับส่วนน้ำใส ตะกอนลอย ตะกอนไม่จมตัว ปัญหาความขุ่น เป็นต้น
- ปัญหาเหล่านี้สามารถแก้ไขได้โดยการควบคุมที่ถูกต้อง และการบำรุงรักษา เครื่องจักรอุปกรณ์อย่างถูกต้อง ซึ่งปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและวิธีการแก้ไข สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 1 และ ตารางที่ 2 ตามลำดับ

ปัญหาการเกิดฟองในถังเติมอากาศ

ตารางที่ 1 ปัญหาที่อาจเกิดกับระบบบำบัดน้ำเสียแบบตะกอนแร่ง และวิธีการแก้ไขการเกิดฟองในถังเติมอากาศ

สิ่งที่สังเกตพบ	สาเหตุ	ตรวจสอบ	วิธีแก้ไข
ฟองสีขาว หนาแน่นบริเวณผิวน้ำ ในถังเติมอากาศ	ตะกอนมีอายุน้อยและมีปริมาณ น้อยกว่าอาหาร	BOD loading และ MLVSS ภายในถัง เติมอากาศ รวมทั้งคำนวณค่า F/M เพื่อ หาค่า MLVSS ที่เหมาะสม	หลังจากคำนวณค่า F/M และ MLVSS ที่ เหมาะสมแล้ว หากพบว่า MLVSS ภายใน ถังเติมอากาศมีค่าน้อยเกินไป ให้หยุดการ ทิ้งตะกอนประมาณ 2-3 วัน หรือทิ้งตะกอน ให้น้อยที่สุด
		ตรวจสอบว่าน้ำที่ออกจากถังตกตะกอน มีตะกอนปะปนหรือไม่	ปรับอัตราหมุนเวียนตะกอนให้เหมาะสม เพื่อมิให้ตะกอนปะปนออกมากับส่วนที่เป็น น้ำใส
		ตรวจสอบค่า DO ในถังเติมอากาศ	รักษาระดับ DO ภายในถังเติมอากาศให้มี ค่าประมาณ 2-3 มก./ล และตรวจสอบว่า การกวนผสมภายในถังเติมอากาศพอเพียง หรือไม่
		พิจารณาการนำจุลินทรีย์จากโรงบำบัด น้ำเสียแห่งอื่นมาใช้เป็นหัวเชื้อ	ใช้จุลินทรีย์ที่สมบูรณ์จากระบบบำบัด น้ำเสียที่มีการดำเนินการดีมาใช้เป็นหัวเชื้อ

ปัญหาการเกิดฟองในถังเติมอากาศ (ต่อ)

ตารางที่ 1 ปัญหาที่อาจเกิดกับระบบบำบัดน้ำเสียแบบตะกอนแฉ่ง และวิธีการแก้ไขการเกิดฟองในถังเติมอากาศ (ต่อ)

สิ่งที่สังเกตพบ	สาเหตุ	ตรวจสอบ	วิธีแก้ไข
ฟองสีขาว หนาแน่นบริเวณผิวน้ำในถังเติมอากาศ	มีการทิ้งตะกอนมากเกินไป ทำให้ถังเติมอากาศรับภาระสูงเกินไป (MLSS ต่ำ) เกิดสภาวะไม่พึงประสงค์อื่น ๆ เช่น น้ำเสียมีความเป็นพิษของโลหะหรือยาฆ่าแมลง สารอาหารไม่เพียงพอ ค่าพีเอชไม่เหมาะสม DO มีค่าต่ำเกินไป หรือสาเหตุอื่น ๆ ที่ทำให้จุลินทรีย์ในถังเติมอากาศมีปริมาณลดลง	ตรวจสอบและติดตามแนวโน้มของค่า MLVSS และ อายุตะกอน ปรับเพิ่มค่า F/M ลดการเติมอากาศและเพิ่มการทิ้งตะกอน ตรวจสอบจุลินทรีย์ด้วยกล้องจุลทรรศน์ ตรวจหาโลหะ ยาฆ่าแมลง ตรวจสอบอุณหภูมิของน้ำ	ลดการทิ้งตะกอนให้ไม่เกิน 10% จนกว่าจะเข้าสู่ภาวะปกติ เพิ่มอัตราการหมุนเวียนตะกอนเพื่อลดการปะปนตะกอนออกไปกับน้ำใส หากพบว่ามีสารพิษทิ้ง ตะกอนออกจากระบบทั้งหมดแล้วหาหัวเชื้อจุลินทรีย์จากระบบบำบัดน้ำเสียแห่งอื่นมาใช้ในการ Start Up ใหม่ พร้อมทั้งดูแลมิให้มีการทิ้งสารพิษลงในระบบท่อรวบรวมน้ำเสีย
ฟองสีน้ำตาลเข้มเป็นประกายบริเวณผิวน้ำในถังเติมอากาศ	ไม่มีสารอินทรีย์ภายในถังเติมอากาศ (ค่า F/M ต่ำ) เนื่องจากการทิ้งตะกอนน้อยเกินไป	ตรวจสอบและติดตามแนวโน้มของ • MLVSS • อายุตะกอน • F/M	เพิ่มการทิ้งตะกอนแต่เพิ่มวันละไม่เกิน 10% จนกว่าจะสังเกตเห็นฟองสีน้ำตาลอ่อนในถังเติมอากาศ

ปัญหาการเกิดฟองในถังเติมอากาศ

ปัญหาการเกิดฟองในถังเติมอากาศ (ต่อ)

ตารางที่ 1 ปัญหาที่อาจเกิดกับระบบบำบัดน้ำเสียแบบตะกอนเร่ง และวิธีการแก้ไขการเกิดฟองในถังเติมอากาศ (ต่อ)

สิ่งที่สังเกตพบ	สาเหตุ	ตรวจสอบ	วิธีแก้ไข
ฟองหนาและเป็นฝ้า สีน้ำตาลเข้ม บริเวณผิวหน้าของถังเติมอากาศ	น้ำเสียที่มีลักษณะเป็นฝ้าเข้ามาในถังเติมอากาศ	ตรวจสอบว่ามีน้ำมันหรือไขมันเข้าสู่ถังตกตะกอนหรือไม่ ตรวจสอบระบบแยก Scum ว่าทำงานปกติหรือไม่	ป้องกันมิให้น้ำมันหรือไขมันเข้ามาในระบบบำบัดน้ำเสีย ปรับปรุงระบบแยก Scum
ฟองสีน้ำตาลแดงเข้ม เหนียว และหนัก ไหลเข้าสู่ถังตกตะกอน	จุลินทรีย์ชนิดมีเส้นใย	ตรวจสอบชนิดของจุลินทรีย์ด้วยกล้องจุลทรรศน์	ควบคุมมิให้น้ำเข้ามีไขมันและน้ำมันลดค่าอายุตะกอนให้อยู่ในช่วง 2-9 วัน ตักฟองออกจากถังเติมอากาศและถังตกตะกอน
ฟองสีน้ำตาลเข้มจนเกือบเป็นสีดำ ฟองละเอียดอยู่ที่ผิวหน้าของถังเติมอากาศ สีของน้ำในถังตกตะกอนเข้มจนเกือบเป็นสีดำ และมีกลิ่นเหม็นแฉะ	เกิดสภาวะไร้อากาศขึ้นในถังเติมอากาศ	ตรวจสอบค่า DO ตรวจสอบอุปกรณ์ที่ใช้ในการเติมอากาศ	หากพบว่าเติมอากาศน้อยเกินไป เพิ่มการเติมอากาศให้มีค่า DO ในถังเติมอากาศ ประมาณ 2-3 มก/ล ซ่อมแซม ทำความสะอาดหัวเติมอากาศ ทำความสะอาดใบพัดเติมอากาศ

ปัญหาตะกอนไม่จมตัว

ตารางที่ 2 ปัญหาที่อาจเกิดกับระบบบำบัดน้ำเสียแบบตะกอนแฉ่ง และวิธีการแก้ไขปัญหาตะกอนไม่จมตัว

สิ่งที่สังเกตพบ	สาเหตุ	ตรวจสอบ	วิธีแก้ไข
ฟองสีน้ำตาลอ่อน และมีปริมาณไม่มาก	ระบบทำงานเป็นปกติสามารถบำบัดน้ำเสียให้มีคุณภาพตามที่ต้องการได้	ตรวจสอบค่า MLSS	หากค่า MLSS สูงเกินไป ให้ปรับลดจนมีได้ค่า F/M ที่เหมาะสม
ตะกอนฟุ้งทั่วถังตกตะกอน และตกตะกอนได้ช้า ไม่จับตัวเป็นเม็ดใหญ่ แต่ น้ำออกใส เมื่อส่งกล้องจุลทรรศน์แล้วไม่พบจุลินทรีย์แบบเส้นใย ค่า SVI เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ค่า SDI ลดลงอย่างรวดเร็ว	มีสารพิษในน้ำที่เข้าสู่ระบบทำให้ตะกอนไม่จมตัว High F/M bulking	ตรวจสอบอัตราการใช้ออกซิเจนของจุลินทรีย์ ตรวจสอบค่า MLVSS ตรวจสอบค่าอายุตะกอน ตรวจสอบค่า F/M ตรวจสอบค่า DO ตรวจสอบ BOD ในน้ำเสียที่เข้าระบบ	ป้องกันมิให้มีสารพิษเข้าสู่ระบบ ลดปริมาณการทิ้งตะกอน ลดปริมาณการหมุนเวียนตะกอน ใช้สารเคมีช่วยในการตกตะกอน
ตะกอนฟุ้งทั่วถังตกตะกอน และตกตะกอนได้ช้า ไม่จับตัวเป็นเม็ดใหญ่ แต่ น้ำออกใส เมื่อส่งกล้องจุลทรรศน์แล้วพบจุลินทรีย์แบบเส้นใย ค่า SVI เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ค่า SDI ลดลงอย่างรวดเร็ว	น้ำเสียมีปริมาณสารอาหารน้อยเกินไป ทำให้เกิดจุลินทรีย์แบบเส้นใย	ตรวจสอบปริมาณสารอาหารในน้ำเสียที่เข้าและออกจากระบบ	เติมคลอรีนลงในตะกอนหมุนเวียน 1 กิโลกรัมต่อน้ำหนัก จุลินทรีย์ 100 กิโลกรัม จะทำให้จำนวนจุลินทรีย์ลดลงและระบบเริ่มทำงานดีขึ้น • ตรวจสอบความสามารถในการตกตะกอน (ความสามารถในการตกตะกอนควรจะดีขึ้นภายใน 1-3 วัน)

ปัญหาตะกอนไม่จมตัว (ต่อ)

ตารางที่ 2 ปัญหาที่อาจเกิดกับระบบบำบัดน้ำเสียแบบตะกอนเร่ง และวิธีการแก้ไขปัญหาตะกอนไม่จมตัว (ต่อ)

สิ่งที่สังเกตพบ	สาเหตุ	ตรวจสอบ	วิธีแก้ไข
ตะกอนฟุ้งทั่วถังตกตะกอน และตกตะกอนได้ช้า ไม่จับตัวเป็นเม็ดใหญ่ แต่น้ำออกใส เมื่อส่องกล้องจุลทรรศน์แล้วพบจุลินทรีย์แบบเส้นใย ค่า SVI เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ค่า SDI ลดลงอย่างรวดเร็ว	ค่า DO ในถังเติมอากาศต่ำ เนื่องจากเกิดตะกอนแบบเส้นใย	ตรวจสอบค่า DO ในถังเติมอากาศ โดยทำการสู่วัดที่หลายๆ ตำแหน่ง และความลึกต่างๆ	- ตรวจสอบความขุ่น (หากพบว่าน้ำในถังตกตะกอนมีสีขาวขุ่นควรลดปริมาณการเติมคลอรีน) - ส่องกล้องจุลทรรศน์ (เติมคลอรีนจนกระทั่งไม่พบจุลินทรีย์แบบเส้นใยหลงเหลืออยู่) หากพบว่าสารอาหารในน้ำมีน้อยกว่ามาตรฐาน ให้ทำการตรวจวัดค่าไนโตรเจนและฟอสฟอรัสในน้ำเสียและทำการเติมไนโตรเจนและฟอสฟอรัสให้พอเพียง หากพบว่าค่า DO ต่ำเกินไป แก้ไขดังนี้ - เพิ่มการเติมอากาศ - หากพบว่าค่า DO ในบางส่วนของถังเติมอากาศมีค่าต่ำ ให้ทำความสะอาดหัวเติมอากาศหรือปรับปริมาณลมที่เป่า หรือหากเป็นเครื่องเติมอากาศแบบให้เพิ่มความเร็วของใบพัด

ปัญหาตะกอนไม่จมตัว (ต่อ)

ตารางที่ 2 ปัญหาที่อาจเกิดกับระบบบำบัดน้ำเสียแบบตะกอนเร่ง และวิธีการแก้ไขปัญหาตะกอนไม่จมตัว (ต่อ)

สิ่งที่สังเกตพบ	สาเหตุ	ตรวจสอบ	วิธีแก้ไข
ตะกอนฟุ้งทั่วถังตกตะกอน และตกตะกอนได้ช้า ไม่จับตัวเป็นเม็ดใหญ่ แต่น้ำออกใส เมื่อส่องกล้องจุลทรรศน์แล้วพบจุลินทรีย์แบบเส้นใย ค่า SVI เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ค่า SDI ลดลงอย่างรวดเร็ว	น้ำที่เข้าสู่ระบบ มีค่า pH เปลี่ยนแปลงมาก หรือค่า pH ในถังเติมอากาศมีค่าต่ำกว่า 6.5 ทำให้เกิดจุลินทรีย์แบบเส้นใย น้ำที่เข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียมีจุลินทรีย์แบบเส้นใยจำนวนมาก	ตรวจสอบค่า pH ในน้ำที่เข้าสู่ระบบ ตรวจสอบชนิดของจุลินทรีย์ในน้ำที่เข้าสู่ระบบฯ	ปรับลดค่า F/M หากสามารถทำได้ เติมคลอรีนลงในตะกอนหมุนเวียน 1 กิโลกรัมต่อน้ำหนัก จุลินทรีย์ 100 กิโลกรัม จะทำให้จำนวนจุลินทรีย์ลดลงและระบบเริ่มทำงานดีขึ้น เติมสารช่วยการตกตะกอน เติมสารต่างเช่น ปูนขาว ลงน้ำก่อนเข้าสู่ถังเติมอากาศ เติมคลอรีน 5-10 มก/ล โดยเพิ่มความเข้มข้นครั้งละ 1-2 มก/ล

ปัญหาตะกอนไม่จมตัว (ต่อ)

ตารางที่ 2 ปัญหาที่อาจเกิดกับระบบบำบัดน้ำเสียแบบตะกอนเร่ง และวิธีการแก้ไขปัญหาตะกอนไม่จมตัว (ต่อ)

สิ่งที่สังเกตพบ	สาเหตุ	ตรวจสอบ	วิธีแก้ไข
ตะกอนฟุ้งทั่วถังตกตะกอน และตกตะกอนได้ช้า ไม่จับตัวเป็นเม็ดใหญ่ แต่น้ำออกใส เมื่อส่องกล้องจุลทรรศน์แล้วพบจุลินทรีย์แบบเส้นใย ค่า SVI เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ค่า SDI ลดลงอย่างรวดเร็ว	มีสารประกอบซิลไฟด์ในน้ำที่เข้าสู่ระบบ		ทำการเติมอากาศให้กับน้ำเสียในเบื้องต้น (Pre-Aeration) เติมสารออกซิไดซ์ซึ่ง เช่น คลอรีน โอโซน หรืออากาศลงในน้ำที่จะเข้าสู่ระบบ ทำการเติมอากาศให้กับน้ำเสียในเบื้องต้น (Pre-Aeration)

ปัญหาการเกิดฟองในถังเติมอากาศ (ต่อ)

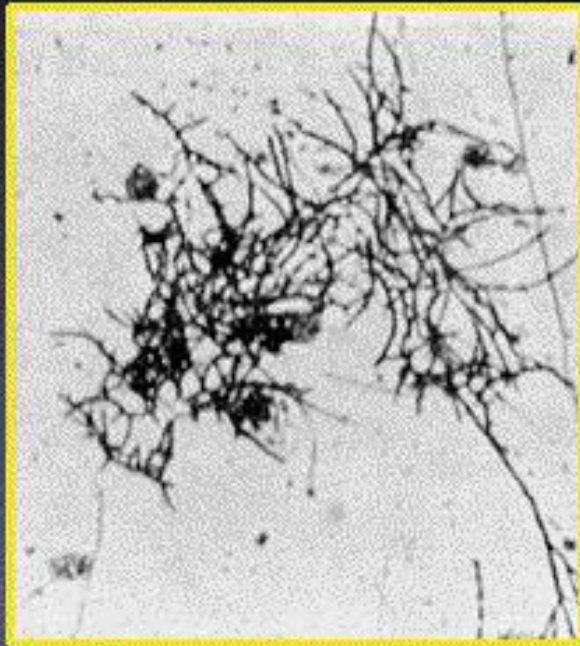
ตารางที่ 1 ปัญหาที่อาจเกิดกับระบบบำบัดน้ำเสียแบบตะกอนแฉ่ง และวิธีการแก้ไขการเกิดฟองในถังเติมอากาศ (ต่อ)

สิ่งที่สังเกตพบ	สาเหตุ	ตรวจสอบ	วิธีแก้ไข
ฟองสีน้ำตาลเข้มเป็นประกาย บริเวณผิวหน้าในถังเติมอากาศ		• DO • การทิ้งตะกอน • อุณหภูมิของน้ำ ตรวจสอบและติดตามว่าน้ำเข้าถังเติมอากาศแต่ละถังเท่ากันหรือไม่	ปรับปริมาณน้ำและตะกอนหมุนเวียนให้เข้าสู่ถังเติมอากาศแต่ละถังให้เท่ากัน
ฟองหนาและเป็นฝ้า สีน้ำตาลเข้ม บริเวณผิวหน้าของถังเติมอากาศ	ปริมาณสารอาหารภายในถังเติมอากาศต่ำมาก (ค่า F/M ต่ำเกินไป) เนื่องจากการทิ้งตะกอนไม่ถูกต้อง	ตรวจสอบและติดตามแนวโน้มของ • MLVSS • อายุตะกอน • F/M • DO • pH • การทิ้งตะกอน ตรวจสอบและติดตามว่าน้ำเข้าถังเติมอากาศแต่ละถังเท่ากันหรือไม่	เพิ่ม การทิ้งตะกอนแต่เพิ่มวันละไม่เกิน 10% จนกว่าจะสังเกตเห็นฟองสีน้ำตาลอ่อนในถังเติมอากาศ ปรับปริมาณน้ำและตะกอนหมุนเวียนให้เข้าสู่ถังเติมอากาศแต่ละถังให้เท่ากัน

จุลินทรีย์ที่สำคัญในการบำบัดน้ำเสียทางชีวภาพ

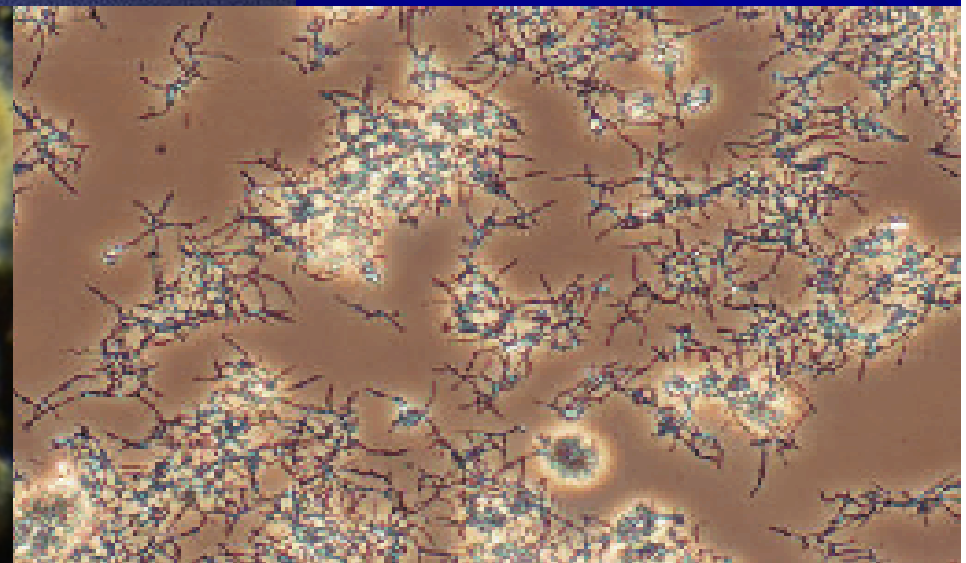
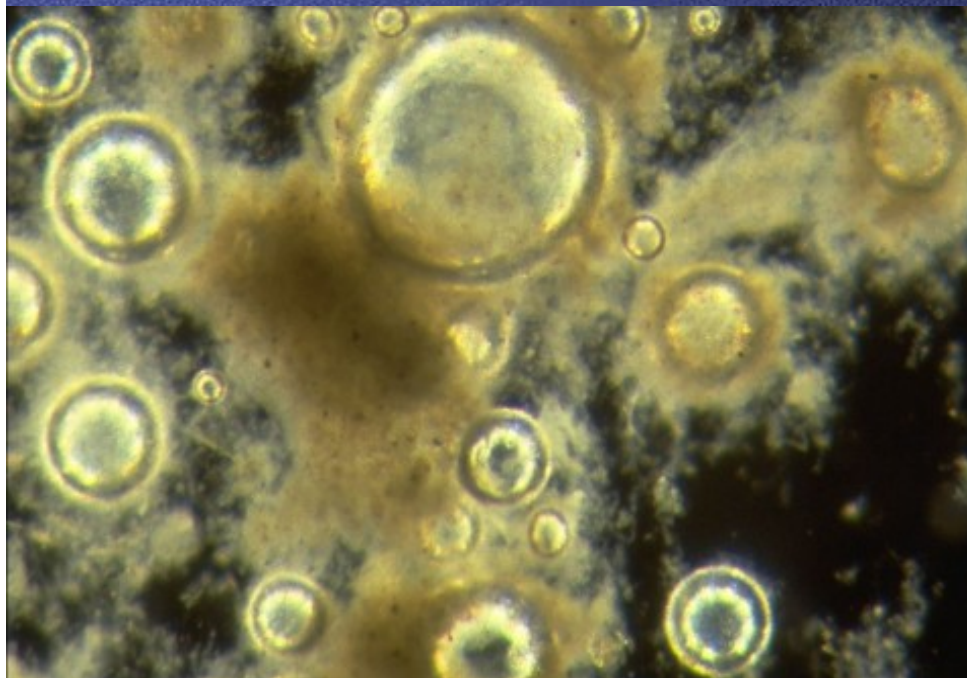
- แบคทีเรีย (bacteria)
- รา (fungi)
- สาหร่าย (algae)
- โปรโตซัว (Protozoa)
- ไวรัส (virus)

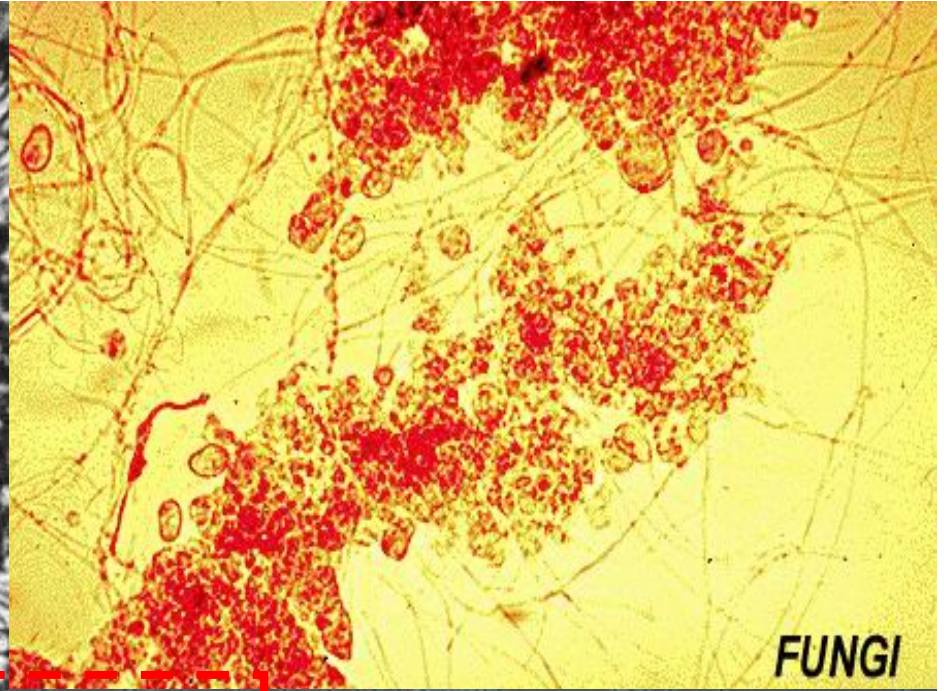
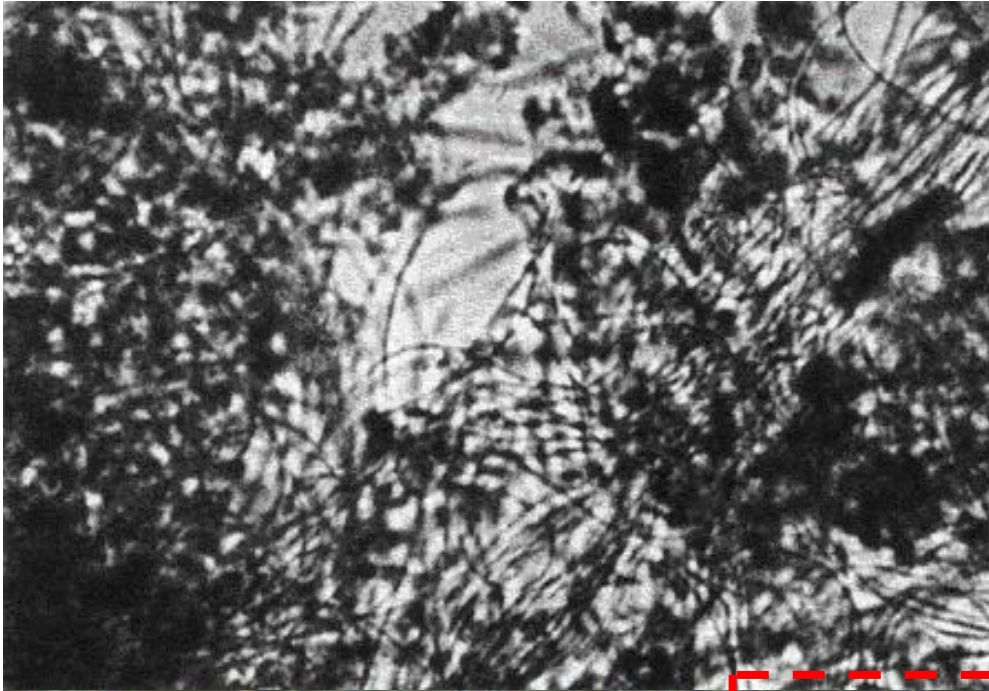
Causes of *Nocardia*

- Low F : M Ratios
- Low D.O. Concentrations
- Nutrient Deficient Waste
- Oils and Grease

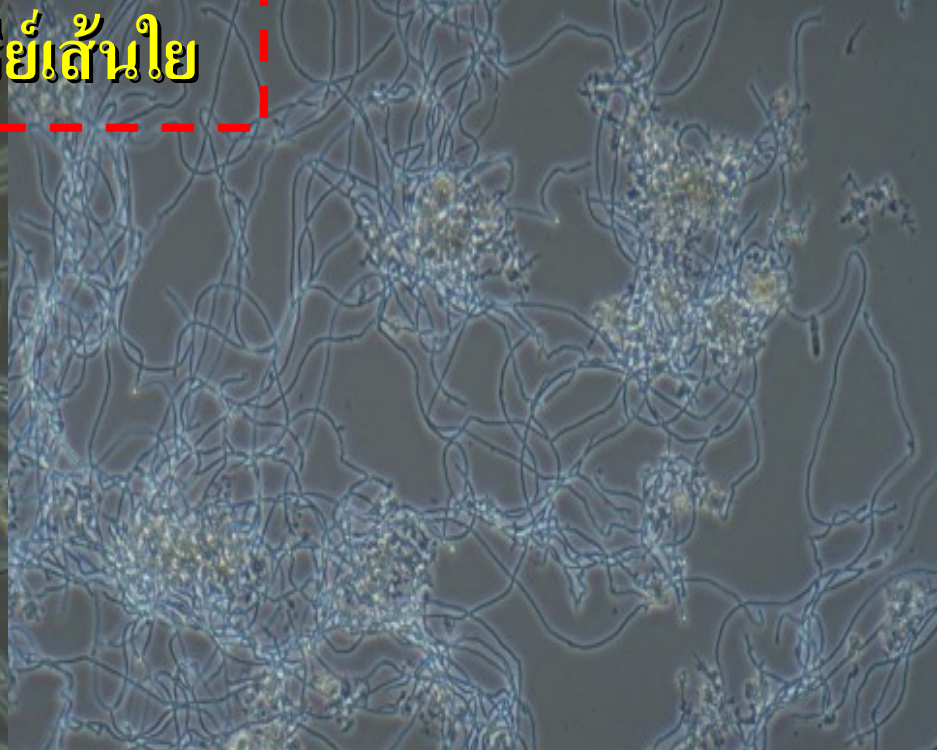
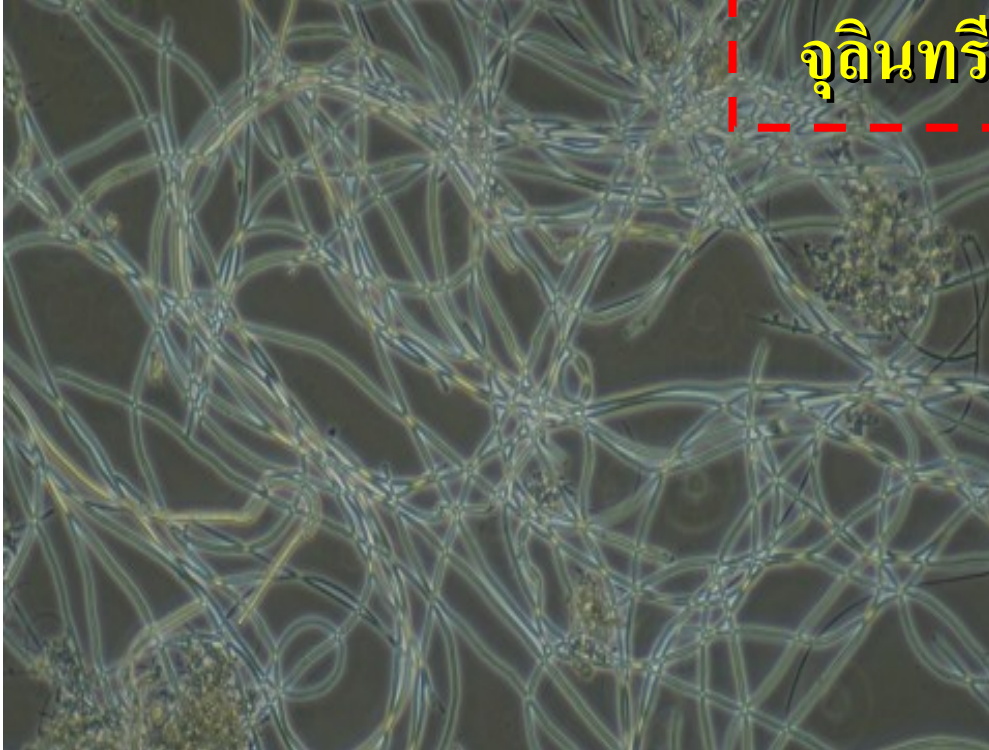
จุดอันตรายเส้นใยที่
ทำให้เกิดฟอง

Nocardia Foam (200X)

จุดอันตรายเส้นใย

$$SVI = \frac{\text{ปริมาตรสลัดจ์ที่ตกตะกอนใน 30 นาที (มล./ล.) x 1000}{\text{ความเข้มข้น MLSS (มก./ล.)}}$$

- เป็นการวัดปริมาตรของสลัดจ์ที่มีน้ำหนัก 1 กรัม (น้ำหนักแห้ง)
- ค่า SVI ควรมีค่าระหว่าง 80 – 120 มล./ก.
- ถ้า $SVI > 200$ มล./ก.

- แสดงว่าสลัดจ์ตกตะกอนไม่ดี

- อาจมีสาเหตุมาจากแบคทีเรียเส้นใย ตรวจสอบด้วยกล้อง

จุลทรรศน์

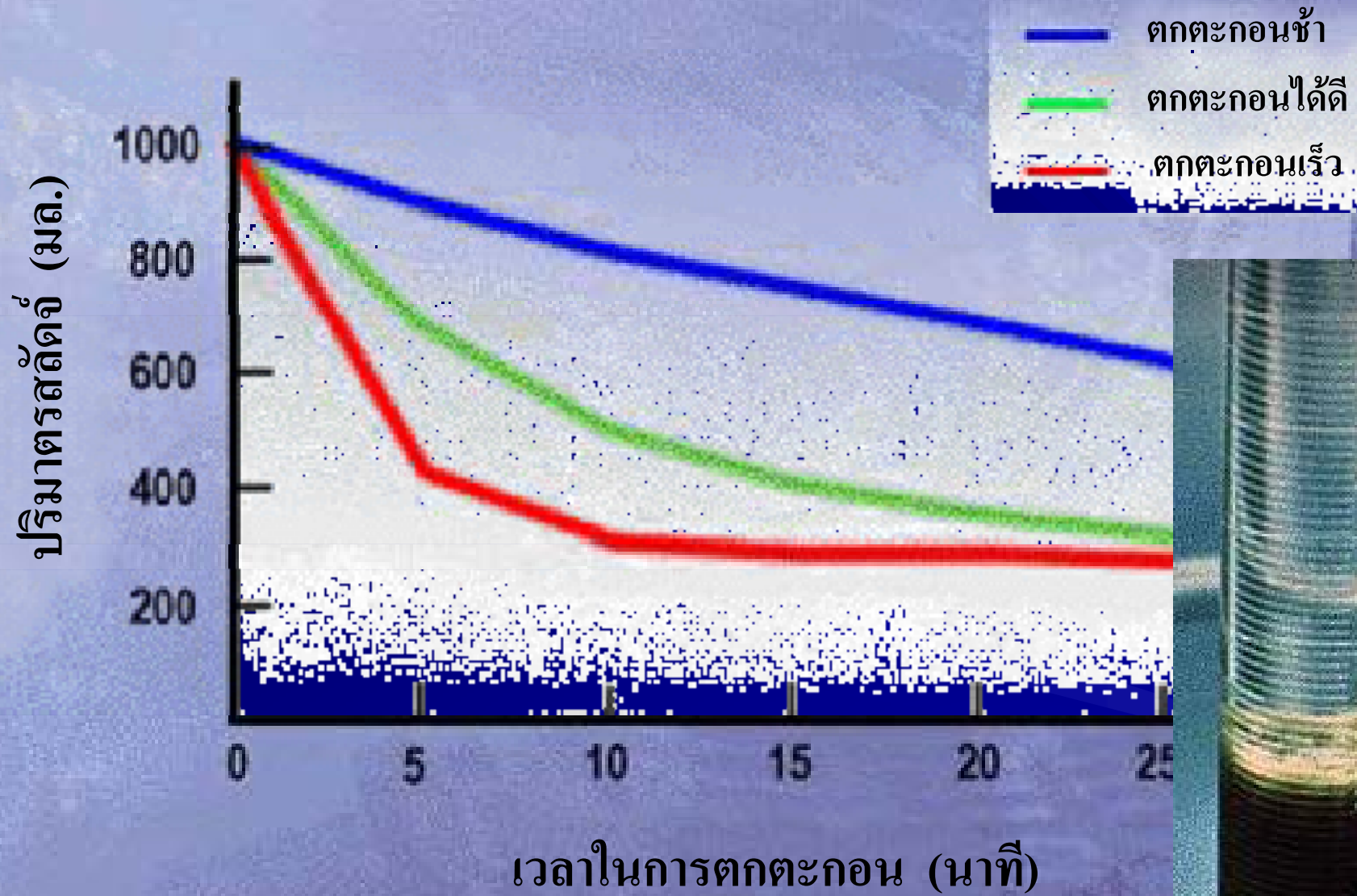
- ต้องรีบทำการแก้ไข

การทดสอบการตกตะกอนของสไลด์จ์

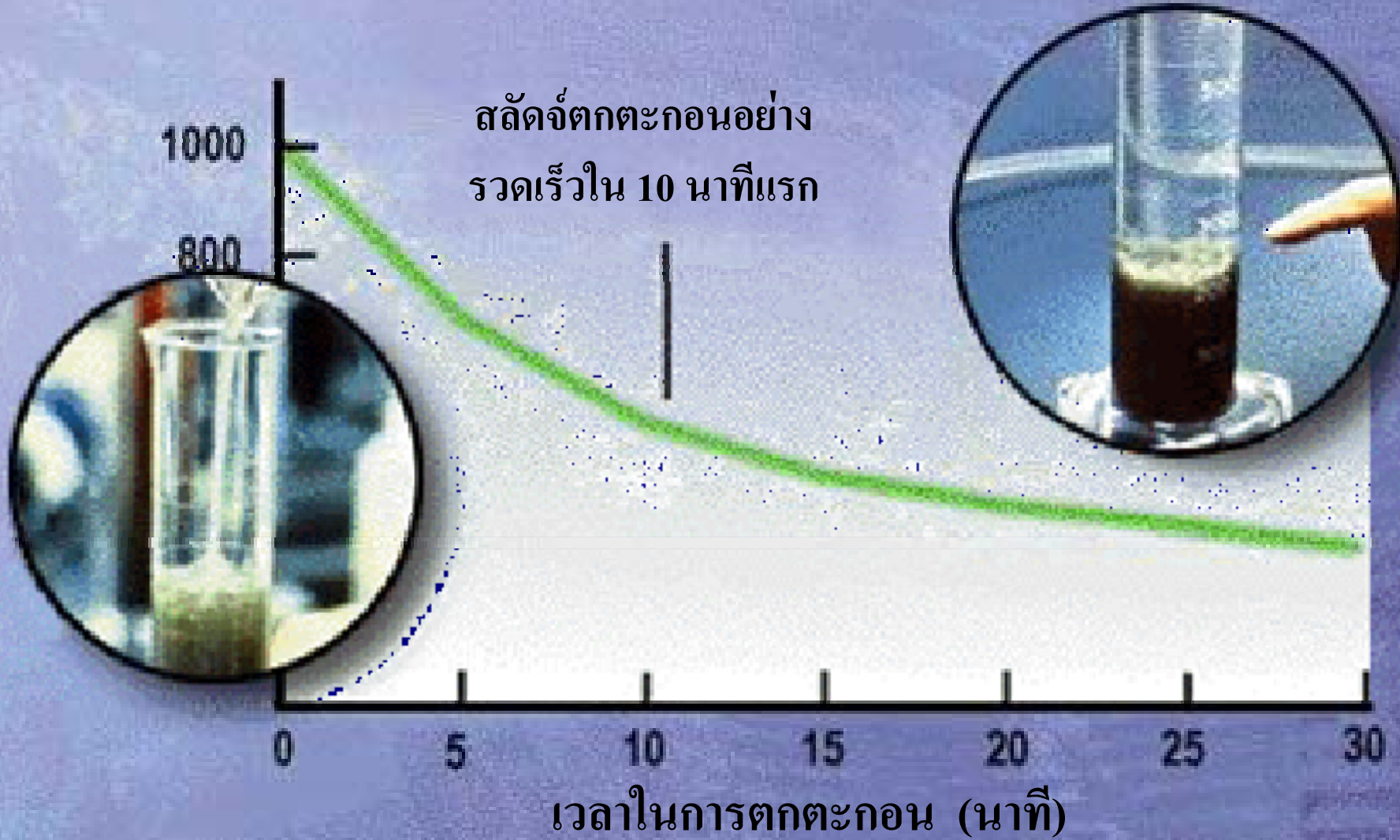
ลักษณะการตกตะกอนของสลัดจ์

ลักษณะการตกตะกอนของสลัดจ์

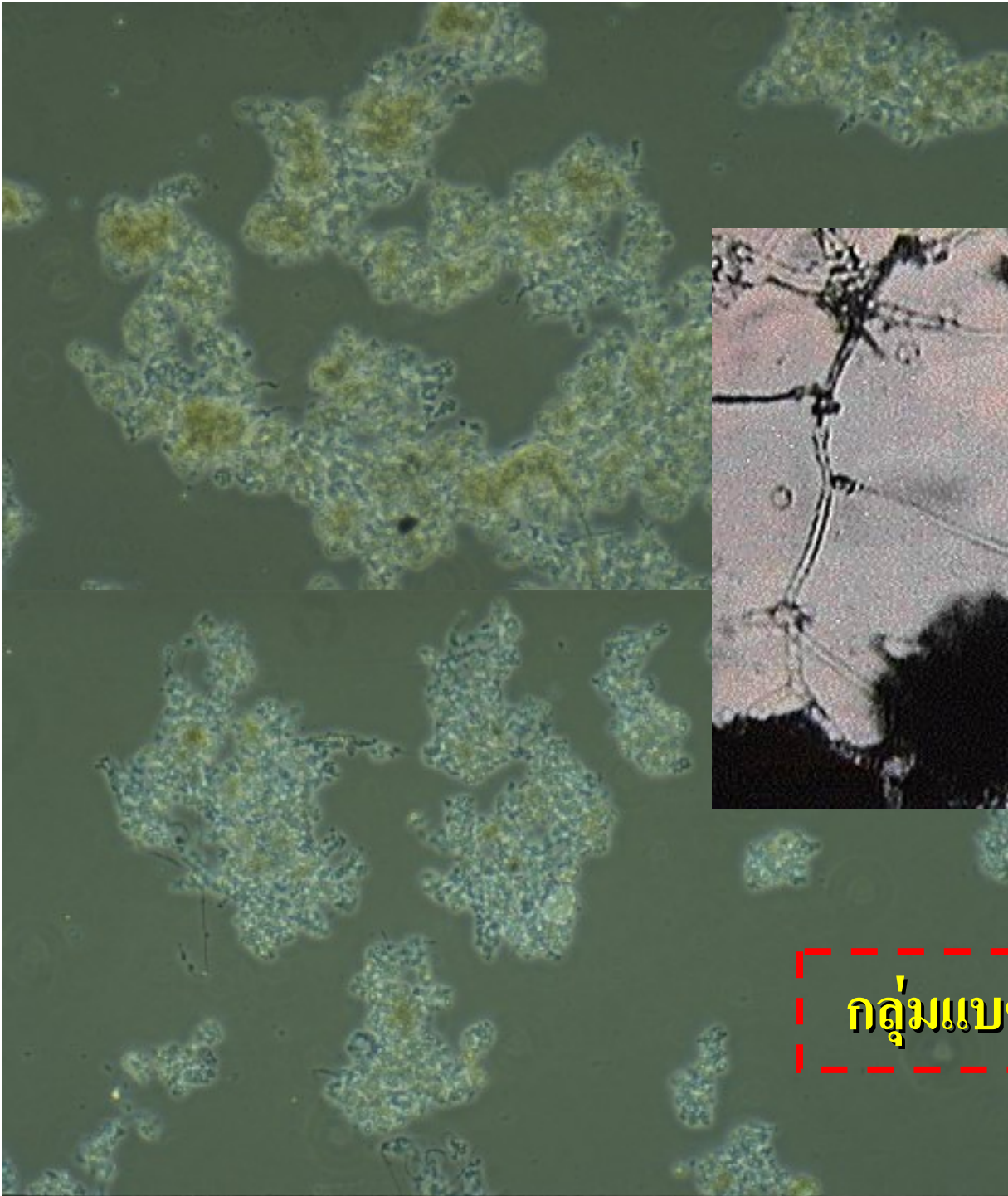
สลัดจ์ตกตะกอนอย่างรวดเร็วใน 10 นาทีแรก

2) SVI

$$\text{SVI} = \frac{\text{ปริมาตรสลัดจ์ที่ตกตะกอนใน 30 นาที (มล./ล.)}}{\text{ความเข้มข้น MLSS (ก./ล.)}}$$

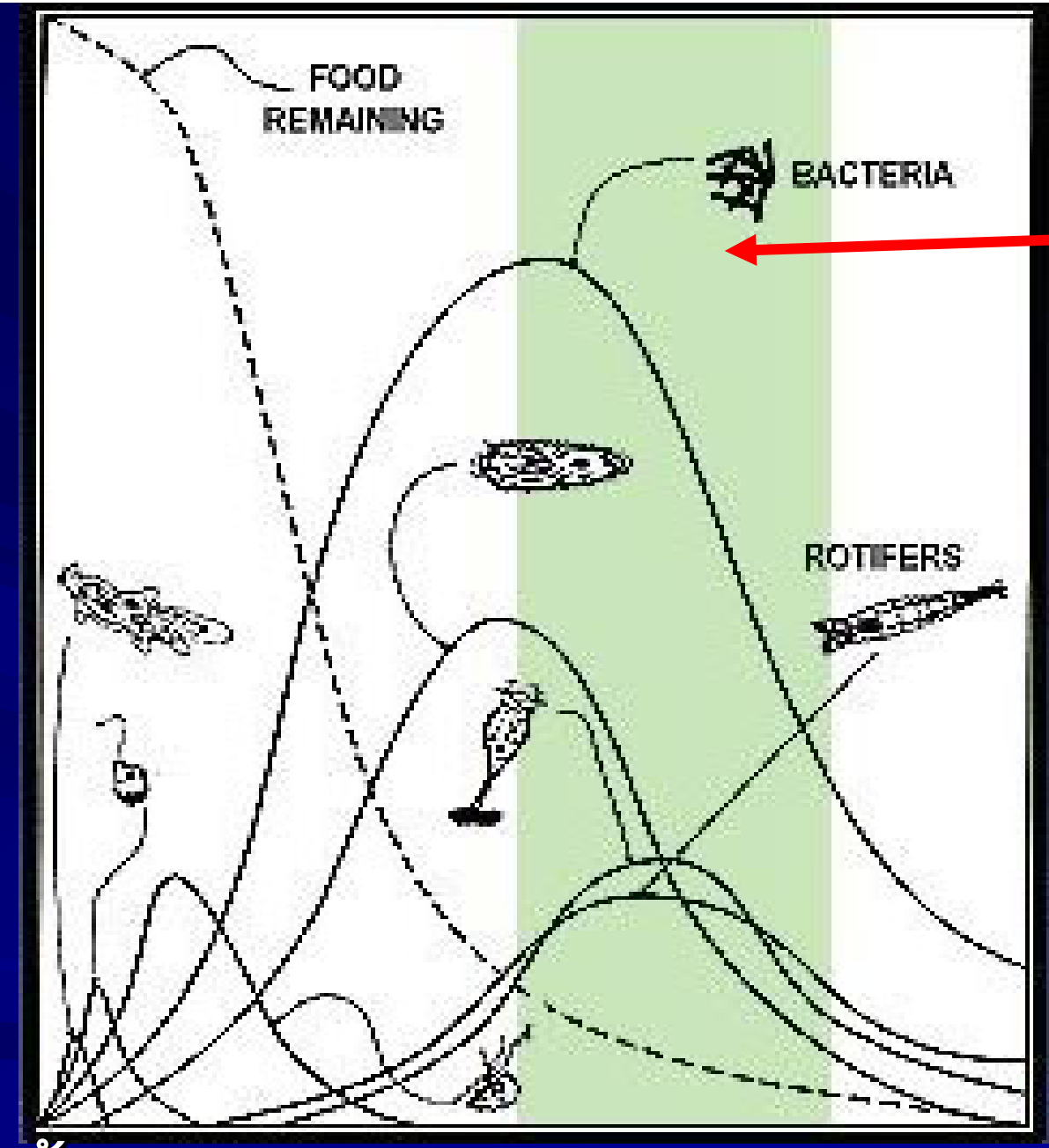

กลุ่มแบคทีเรียที่ตกตะกอนได้ดี

โปรโตซัวชนิดซิลิเอท (stalk)

จำนวน
จุลินทรีย์

ตกตะกอน
ได้ดี

น้อยมาก SRT/F/M มาก

เวลา

ลักษณะการตกตะกอนของสลัดจ์

ระยะเวลาตกตะกอน 30	สิ่งที่เห็น	ผลสรุป	การแก้ไข
นาที 1)	สลัดจ์สีน้ำตาลอ่อน ตกตะกอนช้า น้ำขุ่น เกิดฟองสีขาวในถังปฏิกรณ์	อายุสลัดจ์ต่ำ เป็นธรรมดาสำหรับระยะเริ่ม เติบโตระบบ	
2)	สลัดจ์สีน้ำตาลเข้ม ตกตะกอนเร็ว น้ำใสมาก ปริมาตรสลัดจ์ 200-	ระบบทำงานปกติ	
3)	สลัดจ์สีน้ำตาลเข้มมาก ปริมาตรสลัดจ์ 300- 400 มล.	ระบบทำงานปกติ มีสลัดจ์มากเกินไปในถังเติม อากาศ	ต้องสูบลัดจ์ส่วนเกินออก มากขึ้น ให้เหลือสลัดจ์ 200- 300 มล. เมื่อทดสอบ SV ₃₀
4)	สลัดจ์สีน้ำตาลเข้ม ตกตะกอนเร็ว ตั้งทิ้งไว้ 1-2 ชม. สลัดจ์ลอยขึ้นผิวหน้า	เกิดดีในตรีฟิเคชัน อาจมีการสะสมของสลัดจ์ ก้นถังเติมอากาศ	สูบลัดจ์ส่วนเกินออกมาก ขึ้น ให้เหลือสลัดจ์ 200-300 มล. เมื่อทดสอบ SV ₃₀
5)	สลัดจ์สีน้ำตาล ตกตะกอนช้า น้ำขุ่น	น้ำเสียอาจเข้าระบบมาก เกินไป การกวนอาจไม่เพียงพอ	ลดการสูบลัดจ์ส่วนเกินเพื่อ เพิ่มสลัดจ์ ตรวจสอบอุปกรณ์เติมอากาศ

การควบคุมระบบจัดการตะกอนจากระบบบำบัดน้ำเสีย

1) การควบคุมถังเพิ่มความเข้มข้นตะกอน (Gravity Thickener)

- ถังเพิ่มความเข้มข้นตะกอนจะทำให้เกิดการตกตะกอนและมีความเข้มข้นเพิ่มขึ้น โดยตะกอนจะถูกส่งเข้ามาบริเวณตรงกลางถังแล้วกระจายตัวลงสู่ก้นถัง ซึ่งมีเครื่องกวาดตะกอนเข้าสู่บ่อเก็บตะกอนชั้นและนำไปรีดน้ำต่อไป ส่วนที่เป็นน้ำจะถูกส่งกลับเข้าสู่ระบบบำบัดอีกครั้ง
- การสูบน้ำเข้าถังควรทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ชั้นตะกอนภายในถังคงตัว
- เวลาเก็บกากพัก หากเป็นตะกอนจากถังตกตะกอนชั้นต้นควรมีระยะเวลา 1 - 2 วัน และหากเป็นตะกอนที่ผสมกันระหว่างตะกอนจากถังตกตะกอนชั้นต้นและชั้นที่สองควรมีระยะเวลา 18 - 30 ชั่วโมง
- ควรควบคุมอัตราตะกอนไหลเข้าเพื่อป้องกันภาระของแข็งเกินกว่า 10 - 35 กก./ตร.ม./วัน และภาระน้ำเข้าเกินกว่า 2 - 4 ลบ.ม./ตร.ม.-วัน เพื่อรักษาประสิทธิภาพให้ตะกอนมีความเข้มข้นตามต้องการ

การควบคุมระบบจัดการตะกอนจากระบบบำบัดน้ำเสีย (ต่อ)

■ 2) ถังย่อยสลายแบบใช้อากาศ

- ถังย่อยสลายแบบใช้อากาศมีทั้งแบบถังปิดหรือถังเปิด โดยที่ในระบบที่มีขนาดเล็กมักเป็นถังแบบเปิด ในการออกแบบถังย่อยสลายแบบใช้อากาศมักออกแบบให้ระดับน้ำในถังเปลี่ยนแปลงขึ้น-ลงได้ โดยที่กันถังมักสอดเข้าหากันเพื่อให้ตะกอนที่ย่อยสลายแล้วไหลออกทางกันถัง
- การควบคุมการทำงานของถังย่อยสลายแบบใช้อากาศควรควบคุมให้มีสภาพดังนี้
  - ✓ ตรวจสอบให้ค่าออกซิเจนละลายน้ำให้ไม่ต่ำกว่า 1 มก./ล.
  - ✓ ระยะเวลาเก็บกักประมาณ 10 - 15 วัน
  - ✓ พีเอชควรสูงกว่า 6.5
  - ✓ ความต้องการออกซิเจน 2.3 กก.O₂/กก.ของแข็งที่ย่อยสลาย
- สำหรับปัญหาที่พบและแนวทางการแก้ไขในการควบคุมระบบย่อยสลายแบบใช้ออกซิเจน ได้แสดงดังตารางที่ 2

การควบคุมระบบจัดการตะกอนจากระบบบำบัดน้ำเสีย (ต่อ)

■ 3) ลานตากตะกอน

- ใช้ในการนำน้ำออกจากตะกอนด้วยการระเหยจากลมและแสงอาทิตย์
- ลานตากตะกอนเป็นส่วนที่ดำเนินการได้ง่าย ไม่ซับซ้อน
- บริเวณลานตากตะกอนควรจัดให้มีหลังคาปกคลุมเพื่อป้องกันฝนในฤดูฝน โดยหลังคาอาจเป็นหลังคาแบบใสแสงผ่านได้
- น้ำจากตะกอนที่ซึมผ่านชั้นทรายจะถูกรวบรวมผ่านทางท่อที่อยู่ใต้ชั้นทรายส่งกลับไปบำบัดในระบบบำบัดน้ำเสียอีกครั้ง
- ตะกอนที่แห้งแล้วสามารถนำไปผสมเพื่อทำปุ๋ยต่อไป
- ควรตรวจสอบชั้นทรายภายในลานตากตะกอนให้มีความหนา > 20 ซม. เนื่องจากในการนำตะกอนออกจากลานตากตะกอนจะมีทรายติดออกไปกับตะกอนแห้งด้วย

สถานะของจุลินทรีย์

สารอินทรีย์

จุลินทรีย์

ปัจจัยที่มีผลต่อ
การทำงานของ
ระบบเอเอเอส

ธาตุอาหาร

การกวน

อุณหภูมิ

DO

pH

สารพิษ

ระยะเวลาใน
การบำบัด

อัตราการไหล

สถานะทางสิ่งแวดล้อม

ขอบคุณค่ะ.... สวัสดีครับ....